

Функції соціальних інститутів

Соціальний інститут — організована система зв'язків та соціальних норм, яка об'єднує важливі суспільні цінності та процедури, які задовольняють основні потреби суспільства. В даному випадку, суспільні цінності — поширені ідеї та цілі, суспільні процедури — стандартизовані зразки поведінки у групових процесах, система соціальних зв'язків — переплетіння ролей та статусів, завдяки яким ця поведінка здійснюється та утримується у визначених межах

Соціальний інститут представляє собою:

Рольова система

- Соціальні норми
- статуси

Соц. інститут

- Звичай
- традиції
- Правила поведінки

Соц. інститут

- норми
- Установи, що регулюють певну сферу громадських стосунків;

Соц. інститут

- відособлений комплекс соціальних дій.

Складові елементи соціального інституту

→ своя мета, тобто він має коло питань, які охоплює своєю діяльністю;

→ певне коло функцій, передбачених для розв'язання цих питань;

→ наявність засобів і установ, за допомогою яких досягаються цілі інституту (це можуть бути засоби матеріальні, символічні або ідеальні). Наприклад, церква, як релігійний інститут, має матеріальні установи (церковні храми та їх обладнання), символи (хрест, облатка) та ідеальні предмети, в які люди вірять і які через цю віру впливають на їх поведінку;

→ наявність певних санкцій як стосовно осіб, що виконують інституціоналізовані функції, так і стосовно осіб, що є об'єктом цих санкцій

Соціальні інститути у суспільстві виконують різноманітні функції. Не вдаючись до якої-небудь певної класифікації **функцій соціальних інститутів**, перерахуємо деякі з них:

- функція закріплення та відтворення суспільних відносин у певній області;
- функція інтеграції та об'єднання суспільства;
- функція регулювання та соціального контролю;
- комунікативна функція;
- керівна або організуюча функція – організація та управління поведінкою людей;
- виховна функція, завдання якої – виховувати у членів суспільства певне відношення до цінностей даного суспільства і тим самим сприяти його стабільності;
- виробнича функція, яка полягає у виробництві життєнеобхідних благ;
- функція розподілу, завдання якої – справедливий розподіл життєнеобхідних благ між членами суспільства;

Щодо **мети і завдань** соціальних інститутів, то їх можна поділити на:

- **політичні**, пов'язані з установами, підтриманням та виконанням влади (**держави, політичні партії, армія, правоохоронні органи тощо**);
- **економічні**, пов'язані з організацією та управлінням господарчою діяльністю (**власність, обмін, торгівля, підприємства, банки, гроші, праця, ринок тощо**);
- **інститути культури та виховання**, пов'язані з утворенням, зміцненням, розвитком та поширенням духовних цінностей (**освіта, наука, сім'я тощо**). Відомий польський **соціолог Я. Щепанський** виділяв п'ять видів соціальних інститутів: **економічні, політичні, виховні і культурні, соціальні, що регулюють взаємодію спільнот, та релігійні**.

Функції сім'ї як соціального інституту

- матеріально-економічна
- житлово-побутова
- репродуктивна
- комунікативна
- виховна
- рекреативна

Функції освіти впродовж життя:

Соціальна - використання соціального досвіду й залучення до розв'язання сучасних проблем суспільства.

Регулятивна - регулювання відносин у швидкозмінному зовнішньому середовищі.

Інформаційна - доступ до необхідної інформації, її пошук, відбір, систематизація, відтворення, використання.

Компенсаторна - компенсування недоліків попередніх рівнів освіти й забезпечення балансу власної компетентності і сучасних вимог до професії.

Розвивальна - оволодіння новими методами, способами дій

Функції держави
(основні напрямки її діяльності)

Внутрішні функції держави

політична

економічна

оподаткування

соціальна

екологічна

культурна

інформаційна

правоохоронна

Зовнішні функції держави

політична

економічна

екологічна

гуманітарна

інформаційна

оборонна

правопорядку

Більшість вітчизняних соціологів дотримується думки, що соціальний інститут релігії виконує такі функції:

комунікативну

інтегруючу

психотерапевтичну

регулятивну

Функції, які виконують соціальні інститути, не є незмінними. З часом можуть зникати одні функції і з'являтися нові, частина функцій може переміщатися до інших інститутів, може мінятися (збільшуватися або зменшуватися) обсяг функцій. Так, держава при виникненні виконувало досить вузьке коло функції, пов'язані з безпекою. Сучасна держава вирішує значний обсяг завдань. Крім проблем безпеки воно займається соціальним забезпеченням різних категорій громадян, збором податків, регулюванням різних сфер суспільства: економіки, охорони здоров'я, освіти і т.д.

Стан соціальних інститутів є значущим показником (індикатором) соціальної стабільності суспільства. У стабільному суспільстві соціальні інститути володіють чіткими, зрозумілими, незмінними функціями. У нестабільному суспільстві, навпаки, функції соціальних інститутів багатозначні, нечіткі, мінливі.